

УДК 347.6

DOI 10.33244/2617-4154.1(22).2026.88-96

Л. І. Горпинич,*аспірант кафедри цивільного права та процесу,**Державний податковий університет**email: gorpunych.l.i@gmail.com***ORCID 0009-0007-8811-6399**

СПАДКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕОРІЯ ТА СУДОВА ПРАКТИКА

У статті здійснено дослідження особливостей застосування правових норм, які регулюють спадкові правовідносини, у судовій практиці в умовах воєнного стану.

Стаття базується на положеннях нормативно-правових актів, матеріалах наукових видань, результатах правозастосовної діяльності. У процесі дослідження використовувалися наукові методи аналізу й синтезу, порівняння та узагальнення.

Визначено, що в умовах оновлення цивільного законодавства та дії правового режиму воєнного стану особливо важливим є врегулювання нових проявів сталих правових явищ у сфері спадкових правовідносин, зважаючи на збалансованість публічно-правових та приватноправових інтересів і вироблення механізму захисту законних прав учасників спадкових правовідносин на основі поєднання положень чинного законодавства та результатів правозастосовної діяльності.

Визнаючи стабільність базових інститутів спадкового права в період дії правового режиму воєнного стану, водночас встановлено внесення змін до законодавства, яке регулює спадкові правовідносини, щодо місця відкриття спадщини, строків для прийняття спадщини, особливостей прийняття спадщини окремими категоріями спадкоємців, спадкування права на земельну ділянку, спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди, сплати неустойки та отримання компенсації, відумерлості спадщини, оформлення права на спадщину.

Розкрито значення судової практики як індикатора об'єктивності та повноти положень чинного законодавства, яке регламентує спадкові правовідношення. Доведено важливість узагальнень результатів судової практики для створення умов у вирішенні питань, які потребують встановлення правової визначеності для єдиного розуміння та однакового застосування правових норм у правозастосовній діяльності.

Резюмовано, що спадкові правовідносини мають специфічні, характерні лише для них, особливості, а саме: спадкове право як підгалузь цивільного права породжує відносини майнового характеру між учасниками спадкових правовідносин; підставою виникнення спадкового правовідношення є сукупність юридичних фактів, а не один

Ця робота ліцензується відповідно до [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

© Горпинич Л. І., 2026

юридичний факт; суб'єктом спадкових відносин є спадкоємець (спадкоємці) з моменту відкриття спадщини; зміст спадкових відносин поєднує права та обов'язки учасників цих відносин; правову основу регулювання спадкових правовідносин формують Конституція як основний Закон України, ЦК України та акти, які складають цивільне законодавство (закони, акти Президента України, постанови Кабінету Міністрів України) та які не повинні протирічити положенням ЦК України.

Акцентовано увагу на тому, що під час дії воєнного стану до законодавства, яке регулює спадкові відносини, були внесені певні зміни з метою адаптації правових норм до нових умов – правового режиму воєнного стану, який вводиться в умовах збройної агресії, небезпеки державній незалежності України та її територіальній цілісності. Встановлено, що внесення актуальних змін до чинного законодавства обумовлено застосуванням узагальнень судової практики як результат тісної взаємодії правників-науковців, правників-практиків та суб'єктів правотворчої діяльності.

Ключові слова: спадкові правовідносини, воєнний стан, правове регулювання, спадкове право, цивільні відносини, цивільне право, суспільні відносини, судова практика, законодавство, права, правозастосовна діяльність.

Постановка проблеми. Проблематика правового регулювання спадкових відносин завжди була та ще надовго залишатиметься актуальною для суспільства. Справедлива й виважена регламентація питань права власності визначає правову, економічну, емоційну стабільність не лише суб'єктів, а й усіх учасників спадкових правовідносин. Конституція України передбачає, що «ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності», а гарантії прав особи «визначають зміст і спрямованість діяльності держави» (ст. 41, 5) [5].

Аналізуючи тенденції розвитку спадкового права, потрібно визнати, що події, пов'язані з початком збройної агресії 2014 року та подальше повномасштабне збройне вторгнення на суверенну територію України 22 лютого 2022 року Російської Федерації, введення в країні правового режиму воєнного стану мали значний вплив на розвиток спадкових правовідносин [15; 12]. Гостро постало питання забезпечення державою реалізації права особи на спадкування. Потреба у вирішенні питання місця відкриття та строків прийняття спадщини в нових реаліях, процедури оформлення права на спадщину з урахуванням інтересів спадкоємців – внутрішньо переміщених осіб та захисту прав спадкоємців військовослужбовців передбачає осмислення змін правниками та подальшого правового регулювання.

В умовах оновлення цивільного законодавства особливо важливим є врегулювання нових проявів сталих правових явищ у сфері спадкових правовідносин, зважаючи на збалансованість публічно-правових і приватноправових інтересів та вироблення механізму захисту законних прав учасників спадкових правовідносин на основі поєднання положень законодавства та результатів правозастосовної діяльності. Дослідження вказаних питань визначає актуальність цієї наукової розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика спадкових правовідносин завжди користувалася значною увагою правознавців-цивілістів, а в умовах воєнного стану посилилася активність науковців у дослідженні складових спадкового права.

Вивченню питань спадкових правовідносин, включно в умовах воєнного стану, присвячено праці правників, серед яких: Ю. О. Заїка [3], Л. В. Козловська, М. Б. Кравчик, О. Є. Кухарев [6], Р. А. Майданик, П. Печений [7], З. В. Ромовська [19], Є. О. Рябоконт, І. В. Спасибо-Фатєєва [20], С. Я. Фурса [21] та ін.

Метою статті є встановлення особливостей застосування правових норм, які регулюють спадкові правовідносини, у судовій практиці в умовах воєнного стану на основі аналізу нормативно-правових актів, наукових джерел, результатів правозастосовної практики.

Виклад основного матеріалу. Спадкові правовідносини, будучи одним із видів цивільних відносин, надають характеристику суб'єктам, об'єктам та змістовим особливостям спадкового права як підгалузі цивільного права. Загальноприйнятим є розгляд спадкових відносин як відносин між суб'єктами, врегульованими правовими нормами спадкового права. Чинне галузеве законодавство не містить визначення вказаного поняття. Дискусії цивілістів щодо тлумачення категорії базуються передусім на положеннях теоретиків права, які, зокрема, визначають, що правові відносини «як суспільні відносини, є їх юридичним виразом, в яких одна сторона, наділена правами та обов'язками, вимагає від іншої сторони, яка має також права та обов'язки, виконання певних дій чи утримання від них відповідно до чинного законодавства» [2, с. 355]. Зазвичай правознавці визнають, що для встановлення факту виникнення спадкових відносин достатньо наявності таких юридичних фактів: констатації смерті спадкодавця або оголошення його померлим; наявності спадщини; тестаментоздатності спадкоємця (спадкоємців) [3, с. 11]. Окремі фахівці-науковці, наприклад С. Я. Фурса, вважають, що, крім зазначених умов, потрібно також виявлення відповідних правових норм, які регулюють відносини, що виникають, та належного нотаріального супроводу з метою захисту законних прав учасників спадкових правовідносин [21].

Більшість правників, які спеціалізуються на дослідженні актуальних проблем цивілістики, пов'язує розгляд спадкових відносин з поняттям правонаступництва. Як визнає О. П. Печений, спадкові відносини виникають у процесі переходу «прав і обов'язків померлої фізичної особи (спадкодавця) до інших осіб (спадкоємців) у порядку посмертного універсального (спадкового) правонаступництва» [7]. правонаступництво є переходом прав і обов'язків від одного суб'єкта права до іншого. Дослідження спадкових відносин дає змогу встановити, вказує О. Є. Кухарев, що саме спадкове правонаступництво, яке виникає в результаті взаємозв'язків між правонаступником і попередником, є однією з перших форм такого правового явища, як правонаступництво [6]. На наше переконання, науковці вдало визнають правонаступництво прав на майно померлого правовим механізмом спадкових правовідносин, які виникають саме в процесі реалізації правонаступництва. Відтак поняття «спадкові відносини» та «спадкове правонаступництво» тісно пов'язані, але не тотожні явища. Також варто зауважити, що в роботі поняття «спадкові відносини», «спадкові правовідносини» та «спадкові правовідношення» використовуються як синоніми.

Отже, вчені-фахівці надають різноманітні визначення спадкових правовідносин залежно від критерію, за яким характеризують поняття. У дослідженні визнаємо спадкові правовідносини як вид цивільних відносин, які виникають у момент смерті

спадкодавця чи оголошення його померлою особою, за наявності спадщини та здатності особи бути спадкоємцем, і регулюються нормами спадкового права.

Розглядаючи спадкові правовідносини в умовах воєнного стану, доцільно зауважити про збереження сталого наукового та правового підходу до визначення суб'єктів, об'єктів і змісту вказаних відносин, що підтверджують положення ЦК України.

Структура спадкового правовідношення є традиційною, хоча науковий інтерес завжди визивав питання суб'єкта цих відносин. Підтримуємо позицію правників, які визнають суб'єктом спадкових правовідносин лише спадкоємця (спадкоємців). Також приєднуємося до наукової думки Л. В. Козловської про визнання спадкодавця суб'єктом спадкового правонаступництва, а не суб'єктом спадкових правовідносин [4]. Відповідно, спадкодавець і спадкоємець (спадкоємці) є суб'єктами спадкового правонаступництва.

Відповідно до ст. 1222 ЦК України спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути фізичні особи, які є живими на час відкриття спадщини, та особи, які були зачаті за життя спадкодавця й народжені живими після відкриття спадщини. Також спадкоємцями за заповітом можуть бути юридичні особи та інші учасники цивільних відносин, передбачені ст. 2 ЦК України – держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права [22].

Об'єктом спадкового правовідношення є спадщина, до складу якої входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті (ст. 1218 ЦК України). З. В. Ромовська зазначає ознаку спадщини як об'єкта спадкових правовідносин – обмеженість у часі, бо існує з моменту відкриття й закінчується моментом державної реєстрації спадкоємцем прав на спадщину [19].

Особливість спадщини як явища полягає у віддзеркаленні нових суспільно-правових явищ, що потребують подальшого правового регулювання (право на цінні папери, право на нерухомість, право на частку учасника підприємницького товариства, право на об'єкти права інтелектуальної власності тощо).

Зміст спадкового правовідношення в умовах воєнного стану базується на положеннях ЦК України, законів України, нормативно-правових актів, які були ухвалені та набули чинності в період дії правового режиму воєнного стану в Україні. Питання особливостей правового регулювання спадкових відносин в умовах воєнного стану були розглянуті в попередніх дослідженнях автора [1].

Визначаючи стабільність базових інститутів спадкового права в період дії правового режиму воєнного стану, водночас потрібно констатувати внесення змін до спадкового законодавства щодо місця відкриття спадщини, строків для прийняття спадщини, особливостей прийняття спадщини окремими категоріями спадкоємців, спадкування права на земельну ділянку, спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди, сплати неустойки та отримання компенсації, відумерлості спадщини, оформлення права на спадщину.

Як уже зазначалося, введення воєнного стану в країні актуалізувало питання захисту права власності, зокрема прав спадкоємців, та прийняття відповідних нормативно-правових актів органами влади для вирішення вказаних питань. Однак результати

правозастосовної, а також судової діяльності виявили прогалини в нормах спадкового права та певні проблеми в застосуванні положень цивільного права. У подальшому були ухвалені закони України від 8 листопада 2023 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини» [13] та від 8 листопада 2023 року «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини» [14], які на законодавчому рівні регулювали важливі для суспільства питання спадкових правовідносин, визначали першочергове право застосування ЦК України у вирішенні питань спадкування.

Судова практика є індикатором об'єктивності й повноти положень чинного законодавства. Узагальнення результатів судової практики створює умови для вирішення питань, які потребують встановлення правової визначеності для єдиного розуміння та однакового застосування правових норм у правовій діяльності.

Зокрема, судова практика у справах про спадкування важлива для встановлення особливостей умов відкриття спадщини. Так, однією з умов відкриття спадщини є встановлення смерті спадкодавця або оголошення його померлим. Підстави оголошення фізичної особи померлою встановлені в ст. 46 ЦК України. Відповідно до Закону України від 12 липня 2018 року «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» в умовах тимчасової окупації окремих територій України з 19 лютого 2014 року Російською Федерацією до ЦК України були внесені зміни, відповідно до яких фізична особа, яка пропала в зв'язку зі збройним конфліктом, може бути оголошена судом померлою після спливу двох років після закінчення воєнних дій, а з урахуванням конкретних обставин суд має право визнати особу померлою і раніше, але не раніше спливу шести місяців. У період дії правового режиму воєнного стану в Україні вказане питання набуло особливої важливості. У результаті з питання спливу строку для оголошення фізичної особи померлою Велика Палата Верховного Суду в постанові від 11 грудня 2024 року у справі № 755/11021/22 визнала, що «з урахуванням конкретних обставин справи суд може розпочати відлік шестимісячного строку для оголошення особи померлою від дня настання події, яка спричинила загибель фізичної особи, у разі якщо ця подія відбулася за межами території ведення активних бойових дій, проте є наслідком воєнних дій» [8]. Значення цього рішення полягає у визнанні відліку шестимісячного строку від настання події, в результаті настання якої особа загинула, а не від дня закінчення воєнних дій в контексті широкомасштабної збройної агресії проти України, встановленого відміною або закінченням правового режиму воєнного стану. Такий підхід до вирішення схожих судових справ сприяє захисту прав спадкоємців.

Важливим для правозастосовної діяльності в умовах воєнного стану є визнання присічним строку для прийняття спадщини, тобто закінчення строку в шість місяців для прийняття спадщини, який починається з дня відкриття спадщини (ч. 1 ст. 1270 ЦК України) і припиняє право на прийняття спадщини. Постанова КЦС ВС від 21 червня 2023 року у справі № 175/1404/19 (про залучення до справи про розподіл спадкового майна правонаступника позивачки) в мотивувальній частині містить положення про те, що «факт відкриття спадкової справи нотаріусом не може свідчити про прийняття правонаступником спадщини, оскільки повноваження щодо поновлення строку на прийняття спадщини надані виключно суду відповідно до ч. 3 ст. 1272 ЦК України» [11].

Горпинич Л. І. Спадкові правовідносини в умовах воєнного стану: теорія та судова практика

Також постановою ВП ВС від 26 червня 2024 року у справі № 686/5757/23 надала роз'яснення поважності причин пропуску строку для прийняття спадщини. ЦК України визнає право спадкоємця: подати заяву нотаріусу про прийняття спадщини за письмової згоди спадкоємців, які прийняли спадщину, за місцем відкриття спадщини; звернутися з позовом до суду для встановлення додаткового строку, достатнього для подання заяви про прийняття спадщини в разі пропуску строку в шість місяців з поважних причин (чч. 2, 3 ст. 1272 ЦК України). ВП ВС, розглянувши в порядку письмового провадження цивільну справу за позовом ОСОБА_1 до ОСОБА_2 про визначення додаткового строку для подання заяви про прийняття спадщини, установила, що «необізнаність спадкоємця про наявність заповіту є поважною причиною пропуску строку для подання заяви про прийняття спадщини, що впливає з принципу свободи заповіту, проте таку необізнаність не можна ототожнювати з незнанням спадкоємцем про його право на спадкування загалом». Відповідно до розглянутої справи можливість продовжити строк про прийняття спадщини є в тих осіб, які не є спадкоємцями за законом. Крім того, поважними причинами пропущення строку для прийняття спадщини є ті, які є істотними, непереборними та об'єктивними для спадкоємця, щоб вчинити дії щодо спадщини [9]. Серед поважних причин для подовження строку для прийняття спадщини КЦС ВС у постанові від 16 серпня 2023 року у справі № 758/13293/18 визнав тяжкий стресовий стан вісімнадцятирічного спадкоємця, спричинений втратою матері [10].

Отже, судова практика сприяє забезпеченню однакового застосування норм права під час вирішення справ з питань спадкування, узагальненню практики застосування матеріальних та процесуальних норм стосовно спадкових правовідносин. Верховний Суд «за результатами аналізу судової статистики та узагальнення судової практики надає роз'яснення рекомендаційного характеру з питань застосування законодавства при вирішенні судових справ», зокрема в процесі вирішення судових справ з питань спадкових відносин [18].

Висновки. Під час дослідження були встановлені особливості застосування правових норм, які регулюють спадкові правовідносини, у судовій практиці в умовах воєнного стану на основі аналізу нормативно-правових актів, наукових джерел і результатів правозастосовної діяльності.

Спадкові відносини – це один із видів цивільних правовідносин, які врегульовані нормами спадкового права. Спадкові правовідносини мають як загальні риси цивільних правових відносин, так і специфічні, характерні лише для них, особливості, а саме: 1) спадкове право як підгалузь цивільного права породжує відносини майнового характеру між учасниками спадкових правовідносин; 2) підставою для виникнення спадкового правовідношення є сукупність юридичних фактів, а не один юридичний факт; 3) суб'єктом спадкових відносин є спадкоємець (спадкоємці) з моменту відкриття спадщини; 4) зміст спадкових відносин поєднує права та обов'язки учасників цих відносин; 5) правову основу регулювання спадкових правовідносин формують Конституція як основний Закон України, ЦК України та акти, які складають цивільне законодавство (закони, акти Президента України, постанови Кабінету Міністрів України) та які не повинні протирічити положенням ЦК України.

Під час дії воєнного стану до законодавства, яке регулює спадкові відносини, були внесені певні зміни з метою адаптації правових норм до нових умов – правового режиму воєнного стану, який вводиться в умовах збройної агресії, небезпеки державній незалежності України та її територіальній цілісності [16]. Фактично системоутворювальні норми спадкового права продовжують чинність у нових суспільних реаліях. Зміни в узагальненій формі стосуються питань місця та строків відкриття спадщини, процедури спадкування окремих об'єктів спадщини й оформлення спадкування. Внесення актуальних змін до чинного спадкового законодавства обумовлено застосуванням узагальнень судової практики як результат тісної взаємодії правників-науковців, правників-практиків та суб'єктів правотворчої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горпинич Л. І. Спадкові відносини в умовах воєнного стану: особливості правового регулювання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 212–216. DOI : <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.32>
2. Загальна теорія держави і права : підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. Харків : Право, 2009. 584 с.
3. Заїка Ю. О. Спадкове право в Україні: становлення та розвиток : монографія. 2-е вид. К. : КНТ, 2007. 288 с.
4. Козловська Л. В. Фізичні особи як суб'єкти спадкових правовідносин. Суб'єкти цивільного права / за заг. ред. АПрН України Я. М. Шевченко. Х. : Харків юридичний, 2009. С. 163–188.
5. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
6. Кухарев О. Є. Догматична конструкція універсального правонаступництва у сфері спадкового права. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2020. № 3 (90). С. 40–49.
7. Печений О. П. До питання про розуміння спадкового правовідношення як правової форми. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2021. Випуск 42. С. 151–160.
8. Постанова ВП ВС від 11 грудня 2024 року у справі № 755/11021/22. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123992364> (дата звернення: 26.02.2026).
9. Постанова ВП ВС від 26 червня 2024 року у справі № 686/5757/23. URL : <https://verdictum.ligazakon.net/document/120396086> (дата звернення: 26.02.2026).
10. Постанова КЦС ВС від 16 серпня 2023 року у справі № 758/13293/18. URL : <https://iplx.com.ua/doc.php?regnum=112967200> (дата звернення: 26.02.2026).
11. Постанова КЦС ВС від 21 червня 2023 року у справі № 175/1404/19. URL : <https://zakononline.ua/court-decisions/show/111742590> (дата звернення: 26.02.2026).

12. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затверджений Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 26.02.2026).

13. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини : Закон України від 8 листопада 2023 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 96. Ст. 388.

14. Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо вдосконалення порядку відкриття та оформлення спадщини : Закон України від 8 листопада 2023 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 96. Ст. 389.

15. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 26. Ст. 892.

16. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 26.02.2026).

17. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин : Закон України від 12 липня 2018 року № 2505-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 38. Ст. 280.

18. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.

19. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Спадкове право : підручник. К. : Алерта ; КНТ, 2009. 264 с.

20. Спадкове право крізь призму судової практики : монографія / Дзера І. О., Діковська І. А., Дякович М. М., Заїка Ю. О., Кіріяк О. В. ; за ред. І. В. Спасибо-Фатєєва. Харків : ЕКУС, 2021. 534 с.

21. Спадкове право: Нотаріат. Адвокатура. Суд : наук.-практ. посіб. / Фурса С. Я., Фурса Є. І., Клименко О. М., Рябовська С. Я., Кармаза Л. О. та ін. ; за заг. ред. С. Я. Фурси. К. : Видавець Фурса С.Я. ; КНТ, 2007. 1216 с.

22. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.

L. I. Horpynych. HEREDITARY LEGAL RELATIONS IN CONDITIONS OF MARTIAL LAW: THEORY AND JUDICIAL PRACTICE

The article examines the specifics of applying legal norms governing hereditary legal relations in judicial practice under conditions of martial law.

The study is based on provisions of normative legal acts, materials from scientific publications, and the results of law enforcement practice. Scientific methods such as analysis and synthesis, comparison, and generalization were used in the course of the research.

It has been established that, in the context of the ongoing updating of civil legislation and the operation of the legal regime of martial law, special attention must be paid to regulating new manifestations of established legal phenomena in the sphere of inheritance relations. This involves balancing public and private law interests and developing mechanisms to

protect the legitimate rights of participants in hereditary legal relations, based on the combination of existing legislation and practical law enforcement results.

While acknowledging the stability of the core institutions of inheritance law during martial law, the study also identifies amendments to legislation regulating hereditary relations. These amendments concern the place of opening an inheritance, deadlines for accepting inheritance, specific procedures for certain categories of heirs, inheritance of land rights, inheritance of claims for damages, moral harm, penalties and compensation, rules regarding escheat, and formalizing inheritance rights.

The article highlights the importance of judicial practice as an indicator of the objectivity and completeness of current legislation regulating inheritance relations. It demonstrates the significance of generalizing judicial practice results to create conditions for resolving issues requiring legal certainty, ensuring uniform understanding and consistent application of legal norms in law enforcement activities.

The study concludes that hereditary legal relations possess specific characteristics unique to them, namely: inheritance law, as a branch of civil law, generates property relations among participants; the basis for the emergence of an inheritance relationship is a set of legal facts rather than a single fact; the subject of inheritance relations is the heir(s) from the moment the inheritance is opened; the content of inheritance relations combines the rights and obligations of the participants; the legal framework for regulating inheritance relations is formed by the Constitution of Ukraine as the fundamental law, the Civil Code of Ukraine, and acts constituting civil legislation (laws, presidential acts, resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine), which must not contradict the Civil Code.

Attention is drawn to the fact that, during martial law, certain amendments were introduced to inheritance legislation to adapt legal norms to the new conditions—the legal regime of martial law, which is implemented under armed aggression, threats to the independence of Ukraine, and its territorial integrity. It has been established that the introduction of relevant amendments to current legislation is determined by the use of generalizations of judicial practice as a result of close cooperation among legal scholars, practitioners, and law-making bodies.

Keywords: *hereditary legal relations, martial law, legal regulation, inheritance law, civil relations, civil law, social relations, judicial practice, legislation, rights, law enforcement practice.*

Дата надходження 05.03.2026

Дата прийняття 09.03.2026

Дата рекомендації 25.03.2026

Дата публікації 15.05.2026